

Cílem předkládané práce je analyzovat problematiku vyvlastnění (expropriace) u liniových staveb v sektoru energetiky a telekomunikací, které jsou považovány za strategická síťová odvětví průmyslu. Samotný institut vyvlastnění je koncipován jako nejkrajnější zásah do vlastnického práva, jehož ochrana je zaručena v rovině nejvyšší právní síly v ústavním pořádku České republiky. Tato práce se skládá ze tří velkých kapitol, jejichž obsah je vymezen následujícím způsobem:

Kapitola první charakterizuje základní pojmy této práce, a to pojem stavby, liniové stavby a vyvlastnění. Pojem stavby lze chápat jak ve smyslu občZ, tak ve smyslu stavZ, s tím, že je nezbytné od sebe úpravy uvedených předpisů odlišit. Pojem liniové stavby se jeví značně komplikovaným, a to vzhledem ke skutečnosti, že stavZ neobsahuje jeho legální vymezení. Z hlediska úvah do budoucna se jeví účelným, aby tento často užívaný termín byl zákonodárcem inkorporován právě do úpravy stavZ. Pojem vyvlastnění má v českém právním řádu dva významy, s tím, že jinak na něj nahlíží uznávaná právní teorie, a jinak je pojat v zoVyvl. Právní úpravu institutu vyvlastnění nalezneme jak v ústavním pořádku České republiky, tak v občZ a v klíčové úpravě zoVyvl. Vyvlastňovací (expropriační) tituly jsou taxativně obsaženy v separátních zákonných předpisech, jež současně vymezují i zvláštní podmínky, za nichž je možné k vyvlastnění přistoupit. Významné místo v popisované problematice zaujímá urychlovací zákon, který představuje modifikaci postupu v rámci vyvlastňování, avšak neobsahuje žádné další vyvlastňovací tituly, přičemž jeho působnost je omezena pouze na vybrané typy staveb.

Druhá kapitola se zabývá právní úpravou zoVyvl, účinnou od 1.1.2007, s tím, že reflektuje změny účinné od 1.2.2013, které přinesla novela zoVyvl. ZoVyvl upravuje obecné hmotněprávní podmínky vyvlastnění, poskytnutí náhrady při vyvlastnění, jakož i navrácení práv dosavadnímu vlastníkovi. Dále jsou v této kapitole uvedeny vyvlastňovací tituly obsažené v energZ a zoElKom. Za účelem zachování právní jistoty došlo na základě přechodných ustanovení uvedených předpisů k inkorporaci oprávnění provozovatelů sítí k cizím nemovitostem a omezení v jejich užívání daných zákony již zrušenými, což vyústilo ve vytvoření „labyrintu“ aplikovatelných právních úprav v síťových odvětvích energetiky a telekomunikací. Následně je tak nutné u každé stávající liniové stavby zkoumat, jaký právní předpis byl platný a účinný v době, kdy vznikl právní vztah mezi provozovatelem sítě a vlastníkem nemovitosti, přičemž forma uspořádání tohoto právního vztahu není v aplikovatelných předpisech stejná. EnergZ a ZoElKom požadují, aby provozovatel sítě v případě nově zřizované liniové stavby v elektroenergetice, plynárenství, teplárenství a telekomunikacích uzavřel s vlastníkem dotčené nemovitosti věcné břemeno v souladu

s ustanoveními občZ. Zároveň však za taxativně daných podmínek umožňují zřízení věcného břemene v rámci vyvlastňovacího řízení. Závěr druhé kapitoly se blíže věnuje koncepci náhrad poskytovaných při vyvlastnění a jejich úschově.

Třetí kapitola je věnována charakteristice vyvlastňovacího řízení v souladu s úpravou zoVyvl. Přibližuje problematiku působnosti vyvlastňovacích úřadů, účastníků vyvlastňovacího řízení a ustanovení opatrovníka, doručování písemností, zahájení řízení a ústního jednání, jakožto obligatorní části vyvlastňovacího řízení. Dále vymezuje zákonem stanovené případy, kdy je možné, aby vyvlastňovací řízení bylo přerušeno a zastaveno a popisuje rozhodnutí o vyvlastnění, jehož výroková část je oddělena na výroky o vyvlastnění práv k pozemku nebo ke stavbě a výroky o náhradě za vyvlastnění. Za určitých podmínek je rovněž možné, aby bylo vyvlastnění zrušeno. Samotný konec třetí kapitoly se zabývá nejen současnou právní úpravou soudní ochrany ve věci vyvlastnění, ale i jejím vývojem v posledních několika letech.

Právní úpravu zoVyvl můžeme považovat za poměrně progresivní, s tím, že přínos novely zoVyvl z hledisek její dostatečnosti a efektivity bude možné objektivně zhodnotit až v průběhu času. V případě možných úvah do budoucna se jeví účelným zvážit, zda nezahrnout úpravu obsaženou v urychlovacím zákoně do zoVyvl, s tím, že by se aplikovala pouze na vybrané druhy liniových staveb.